استان فارس

چالش‌های جدید جامعه در مجله گنجانده شود

پای صحبت مشاوران نمونه و موفق

دکتر آناهیتا تاشک

اشاره

سال گذشته، سلسله گزارش‌هایی را از مشاوران موفق و نمونه استانی در این مجله خواندید. هدف ما این بود که، از این طریق، همهٔ مشاوران کشور را به ارسال مطالب و تجارب مختلف‌شان برای مجله ترغیب کنیم. این کار می‌تواند در ارتقای توانایی و مهارت مشاوران عزیز و دیگر همکارانی که در حوزهٔ مشاورهٔ آموزش‌وپرورش فعالیت‌دارند کارساز باشد. بنابراین همچنان منتظر دریافت نظرات، انتقادات و پیشنهادهای شما هستیم. آنچه می‌خوانید گزارش میزگردی است که سال گذشته با حضور جمعی از مشاوران نمونه و موفق استان فارس، در شیراز، برگزار کردیم و اکنون موفق به چاپ آن شدیم. جا دارد از آقای حکمت، رئیس ادارهٔ مشاورهٔ اداره کل آموزش‌وپرورش استان فارس و مشاوران عزیزی که در این میزگرد شرکت داشتند صمیمانه سپاسگزاری کنیم. نخست با حاضران در این گفت‌وگو آشنا می‌شویم و سپس متن گفت‌وگو را از نظرتان می‌گذرانیم. ضمناً در این گفت‌وگو، به جز سؤال‌های خاص از آقای حکمت، در مورد سؤال‌های بعدی، پس از طرح هر سؤال، یکایک مشاوران به ترتیب به آن پاسخ گفته‌اند.

حاضران در این میزگرد

- **کامران حکمت:** رئیس ادارهٔ مشاورهٔ اداره کل آموزش‌وپرورش استان فارس
- **فاطمه رضایی:** مشاور دبیرستان فرزانگان، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی
- **سهیلا باصری:** کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، کارشناس کودکان استثنایی شاغل در کلینیک روان‌شناسی ناحیه
- **رضا غلامی:** کارشناس ارشد روان‌شناسی با سابقهٔ کار در کانون اصلاح و تربیت
- **علی کریمی:** کارشناس ارشد روان‌شناسی با سابقهٔ کار مشاوره در کلینیک ادارهٔ کل آموزش‌وپرورش و تدریس در دانشگاه فرهنگیان
- **محمدعلی زارعی:** کارشناس، مدرس آموزش خانواده با سابقهٔ مشاوره خانواده و مشاوره در مدارس شبانه‌روزی
- **محمدرضا دهقانی:** کارشناس مسئول ادارهٔ مشاورهٔ دوره‌های تحصیلی استان فارس ـ کارشناس ارشد روان‌شناسی
- **طیبه رحیمی:** کارشناس ارشد مشاوره، مدرس دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان و مدرس آموزش خانواده

***

● آقـای حکمت، لطفاً بفرمایید چه تعداد مشـاور در مراکـز مشـاورهٔ آموزش‌وپرورش فارس خدمـات ارائه می‌کنند؟

۴۰ درصد از مشاورین شاغل در استان دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند و سایرین با مدرک کارشناسی در رشته‌های مرتبط مشـغول به خدمت می‌باشـند. همچنین مرکز مشاورهٔ روان‌شـناختی دانش‌آموزی با تعداد چهار پسـت رسمی و دوازده نفر نیروی پاره‌وقت و روان پزشک به ارائهٔ خدمات تخصصی می‌پردازد.

● چه اقدامـات و خدماتی توسـط ادارهٔ مشـاورهٔ اسـتان انجام شـده است؟ در دوره‌ای که شـما سـمت مدیریـت اداره مشاوره اسـتان را داشـتید چه خدمات ویژه‌ای انجام دادید؟

● حکمـت: در دوره مسـئولیت اینجانب، من نسبت به ورود علاقمندانی که مایل بودند به‌عنوان مشاور مدرسـه از سمت قبلی خود به این سمت تغییـر کنند حساسـیت‌های فراوانی داشـتم و داوطلبان تغییر سمت را ملزم به شرکت در آزمون تخصصـی و مصاحبه حضوری کـردم. تقویت فضای پایگاه اطلاع‌رسانی مشاورهٔ استان را به دلیل اهمیت و جایگاه آن در توسعه اطلاعات و ارتباطـات، در اولویت قـرار دادم. پیگیری و ابلاغ دوره‌های آموزشی برای مشاورین استان و اسـتفاده از سـایر ظرفیت‌های منطقه‌ای و اسـتانی برای توان‌افزایی مشاورین استان را نیز در دستور کار قرار دادم.

علاوه بـر این مـوارد پیش‌بینی تشـکیل گروه‌های تخصصی پیشـگیری از آسیب‌های روانی اجتماعی، برای انجام مداخلات سـریع، کیفـی و علمـی در مـورد دانش‌آمـوزان. اسـتفاده از ظرفیت‌های موجود در سـایر دسـتگاه‌های اجرایی و هم‌افزایی حاصل از آن نیز مهم و اثرگذار بوده اسـت. همچنین افزایش بُعد تخصصی فعالیت مراکز مشاوره، از طریق گزینش‌های تخصصی، از محورهای مهم اقدامات من در این اداره بوده است.

● چـه انتقـاد یـا انتقاداتی به سیسـتم مشـاوره در آموزش‌وپرورش دارید؟

● حکمت: مشـکلات سـاختاری از مشـکلات مهم ماست، در مجموعهٔ مشـاورهٔ اسـتان در حال حاضر پست مستقل وجود ندارد و در بسـیاری از مناطق پیگیری فعالیت‌ها، که بسیار مهم و گسـترده اسـت، به عهدهٔ شاغلین در سایر پسـت‌های اداری گذاشته می‌شـود که به دلیل مشـغلهٔ فراوان این همکاران عملاً در فعالیت‌های مرتبط با مشـاوره دچار مشـکل هستیم. بعضی فعالیت‌هـای موازی با حـوزهٔ مأموریت‌های مشـاوره نیز صورت می‌گیرد که این امر باعث مشکلاتی می‌گردد.

● چالش‌هـای موجـود در حـوزه مشـاوره را، در آموزش‌وپرورش، چه می‌دانید؟

● حکمت: اگر نظام جامع راهنمایی و مشاوره عملیاتی شود، نیازمند تأمین نیروهای انسـانی زبده و تأمین نیروهای کافی در دوره‌های تحصیلی هستیم. در حال حاضر کمبودهای فراوانی در حوزه نیروی انسانی وجود دارد. همچنین اختصاص دادن مشاور به هنرسـتان‌ها و مدارس دورهٔ متوسـطه دوم از اهمیت بسـیار بالایی برخوردار است که با توجه به شکل و نوع آسیب‌های روانی ـ اجتماعی در جوامع امروز بایستی در خصوص کمیت و کیفیت این نیروها تأمل جدی صورت گیرد.

● ویژگی مشاور نمونه و موفق را بفرمایید.

● حکمت: داشتن توانمندی‌های علمی، به روز بودن اطلاعات، وحدت شخصیت و تعهد و تجربه کافی از ویژگی‌های مهم هر مشاور موفق است.

***

● اولاً به نظر شما یک مشاور موفق و نمونه چه ویژگی‌هایی دارد؟ و ثانیاً شما چه ویژگی در خودتان می‌بینید که به‌عنوان مشاور موفق انتخاب شده‌اید؟

● **زارعی:** به روز بودن اطلاعات، داشتن خودباوری، صداقت، با انگیزه بودن، وظایف شغلی را پیگیر بودن، انتقادپذیربودن و داشتن روحیهٔ تبادل اطلاعات. در مورد سؤال دوم: من در حوزهٔ اجرایی ارتباط‌های خوبی برقرار می‌کنم و از جمله ارتباطاتم را با سازمان‌ها و ادارات حوزه‌های مختلف حفظ می‌کنم.

● **کریمی:** به نظر من، مشاوران، همانند همه انسان‌های موفق دارای ویژگی‌هایی هستند که در این میان، چهار ویژگی مؤثرتر است: اول انگیزش، یعنی میزان علاقه‌مندی به یادگیری دوم به روز بودن، هم در مورد آگاهی از نظریه‌ها و هم کاربرد آن‌ها، سوم خلاقیت و چهارم اخلاق‌مداری.

در مورد بخش دوم سؤال، من همواره سعی کرده‌ام به این چهار ویژگی یا مؤلفه نزدیک شوم. یعنی در مجموع، با رویکردهای نوین مشاوره در مدارس آشنایی پیدا کنم، چون براساس سیستم جدید، مشاور باید نقش فعال‌تری ایفا کند نه اینکه در دفتر کارش بنشیند تا به او مراجعه کنند. من می‌کوشم رویکردی مثبت‌نگر داشته باشم و کمتر به رویکردهای اختلال‌نگر به پدیده‌های روان‌شناختی و انسانی ورود کنم. بالاخره توجه دارم که شخصیت سالم مشاور یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی است که عملکرد او را کیفیت می‌بخشد.

● **غلامی:** لازم است روان‌شناس(مشاور) یک دوره تحلیل روانی شود، ارتباط خوب برقرار کند مخصوصاً که در مشاورهٔ تحصیلی این ارتباط خوب بسیار تأثیرگذار است.

این هم لازم است که مشاوران در مراکز حرفه‌آموزی بیماران روانی با اختلالات آشنا شوند.

● **باصری:** در هر شغلی، عامل اصلی موفقیت فرد انگیزه و علاقهٔ اوست. مشاور هم همین طور؛ باید اول انگیزه داشته باشد تا بتواند روی کادر مدرسه تأثیرگذار باشد و اهدافش را عملی کند. همچنین مشاورانی که رشته‌های مرتبط دارند موفق‌ترند، یعنی داشتن تخصص اهمیت دارد. الگوگیری از مشاوران قبلی و تواضع برای یادگیری نیز در موفق بودن مؤثر است.

● **دهقانی:** داشتن بینش شغلی مرتبط با شرح وظایف خود، توانایی تغییر نگرش در مدیران در خصوص چگونگی فعالیت‌های خود در مدرسه، تشکیل تیمی متشکل از خود، مدیر و سایر عوامل تأثیرگذار و تدوین یک برنامهٔ جامع برای مشاوره در مدرسه

● **رضایی:** برقراری ارتباط خوب با همکاران و دانش‌آموزان، کسب آگاهی از جدیدترین نظریه‌ها، داشتن شخصیت قوی و سالم، خلاق بودن و داشتن ارتباط مناسب، مخصوصاً ارتباط مستقیم، با دانش‌آموزان از ویژگی‌های یک مشاور موفق است.

در پاسخ به بخش دوم به سؤال، من مهم‌ترین عامل موفقیت خودم را داشتن رابطه خوب با مُراجع می‌دانم که زیربنای آن داشتن شخصیت قوی است. نوآوری من این است که به‌صورت مشخص، مثلاً بعد از امتحانات، دلتنگی و محبتم را به دانش‌آموزان ابراز می‌کنم. علاقه‌مند بودن به کار را نیز از عوامل موفقیت خودم می‌دانم.

● وضعیت کنونی مشاوره در آموزش‌وپرورش را نقد کنید و پیشنهادتان را برای ارتقای مشاوره بفرمایید.

● **رضایی:** دیدگاه من نسبت به مشاوره مثبت است، اما در حوزه‌ها و رویکردهای تخصصی شده مثل مشاورهٔ تحصیلی. نکته منفی این است که خودمان را باور نداریم و در حوزهٔ تخصصی

خود کار نمی‌کنیم. به همین دلیل کارآیی لازم دیده نمی‌شود. مسئولان مدارس نیز مشاور را به‌عنوان یک برنامه‌ریز می‌بینند چون آگاهی نسبت به حوزه‌های دیگر ندارند.

پیشنهاد می‌کنم افرادی که وارد حوزهٔ مشاوره می‌شوند غربال شوند. همچنین ما باید دوره‌های بازآموزی داشته باشیم و بازآموزی‌ها به روز باشند. بالاخره اینکه مشاورین باید دوره‌های استراحت داشته باشند و راهکارهایی برای احیای انرژی در آن‌ها اندیشیده شود.

● **باصری:** برای آزمون‌هایی که از مشاوران گرفته می‌شود منابع سنگین و زمان کم است.

در دوره‌های ابتدایی و اول متوسطه مشاور باید حضور فعال و دائمی داشته باشد. در مدارس باید برای انتقال اطلاعات تربیتی و رشدی به معلمان و خانواده‌ها جایگاه مشخصی ایجاد شود. نکته مثبت این است که خوشبختانه امروز مشاور را به‌عنوان یک متخصص در نظر می‌گیرند. پیشنهاد می‌کنم چون در دو زمان حضور مشاور اهمیت بیشتری دارد، یعنی هفتهٔ بهداشت روان و هفتهٔ مشاور و فاصلهٔ بین این دو زمان بسیار کوتاه است، این دو رویداد در فاصله زمانی چند ماهه برگزار شوند.

● **کریمی:** نکتهٔ مثبت این است که در همهٔ مناطق حتی در محروم‌ترین نقاط کشور، مشاوران حضور دارند، حتی در بهزیستی و دادگستری اما متأسفانه مشکلات آنقدر پیچیده شده‌اند که دیگر ربطی به منطقه و موضوع مشاوره ندارد؛ به همین دلیل، از مشاوران انتظارات عجیب و غریب می‌رود درحالی که امکانات و بودجه لازم برای آن‌ها فراهم نیست. مشکلاتی هم در حوزهٔ نیروی انسانی و اداری وجود دارد. سختی کار مشاوره با امکانات و پیچیدگی مسائل همخوانی ندارد. باید به قدرت و انرژی مشاور هم توجه کنیم. این‌گونه نباشد که در همه جا مشاور را، حتی در مورد موضوعات غیر مرتبط، مسئول بدانیم. پیشنهاد من این است که اولاً قسمت‌های بدنهٔ آموزش‌وپرورش بیشتر هماهنگ شوند و ثانیاً مشاوران تشویق به خواندن، مطالعه کردن و به روز بودن شوند.

● **زارعی:** در حوزهٔ آموزش‌وپرورش باید به امور به‌خوبی نگاه شود. مشاورها باید برای انجام فعالیت‌های اجرایی آیین‌نامه‌ها را بدانند. مشاوره آموزش‌وپرورش باید در سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره نماینده داشته باشد. خوشبختانه گزینش نیروی انسانی قوی‌تر شده و اکنون باید به آسیب‌پذیری و تشخیص بیشتر پرداخته شود.

● **دهقانی:** دیر شروع شدن فرایند مشاوره و همچنین مداخله دیرهنگام، یعنی در دورهٔ متوسطهٔ نکتهٔ منفی مشاوره است. جذب نیرو بدون ملاک و معیار، و وارد کردن افراد غیر متخصص و غیرحرفه‌ای به این حوزه نیز از مشکلات است. در نظر گرفتن خدمات بیمه‌ای برای مشاوره پیشنهاد می‌شود. رویکرد کل‌نگر و جزءنگر در روان‌شناسی باید مورد توجه قرار گیرد و سازمان‌دهی شود. بازآموزی باید به روز، علمی و کاربردی باشد.

● **رحیمی:** مشاوران باید اطلاعاتشان به روز باشد. و برای آن‌ها کارگاه آموزشی گذاشته شود و از کوچک‌ترین تغییرات در زمینهٔ تحصیلی و آموزشی آن‌ها را آگاه کرد و مسئولان بالاتر باید روحیهٔ انتقادپذیری داشته باشند و در زمینهٔ مهارت‌های ارتباطی قوی‌تر عمل نمایند.

● برای مجلهٔ رشد آموزش مشاور مدرسه چه پیشنهادهایی دارید؟

● **دهقانی:** صفحه‌ای در مورد انتظارات و پیگیری‌های انجام شده در مجله اختصاص داده شود.

● **کریمی:** چالش‌های جدید جامعه و پیش‌روی مشاوران در مجله گنجانده شود. برخی مطالب بسیار نظری است. و به کار ما نمی‌آید. درج صفحات «چالش‌های مشاوران» در مدارس یا «خاطرات مشاوران»، در مدارس و مراکز مشاوره، می‌تواند کار شما را جذاب‌تر کند.

● **رضایی:** متأسفانه توزیع مجله مناسب نیست و به‌طور منظم در مدارس توزیع نمی‌شود. مقالات باید به روز باشد و از نظر کلیه مشاوران در سطح کشور استفاده شود. این کار می‌تواند به شکل استفاده از مقالات و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا باشد.

● **زارعی:** مقاله‌هایی در حوزهٔ کارگاهی و کاربردی سفارش داده شود. در مجله قسمتی برای ارائه محتوای کارگاه‌ها در نظر گرفته شود. بخشی از مجله هم به نظرات معلمان مجرب مدرسه اختصاص داده شود.

● آیا در ارائه خدمات مشاوره‌ای، از نظر خودتان، خلاقیتی داشته‌اید؟

● **باصری:** بله، توسعهٔ روان‌شناسی کودک در «مرکز مشاوره امید» وابسته به آموزش‌وپرورش ناحیه ۴ شیراز، در سال‌های اخیر که با یاری و مساعدت همکاران صورت گرفته، با توجه به اینکه اغلب دبستان‌ها فاقد مشاور تخصصی کودک هستند.

از دستاوردهای من و همکاران است. همچنین طرح درمان از طریق نقاشی و بازی، و آموزش تمرینات مربوط به افزایش دقت و ارائه برنامه‌های تغییر رفتار به کودکانی که بنا به دلایل مختلف در رفتارشان کنترل کمتری مشاهده می‌شود و دیگر خدمات روان‌شناسی کودک، از کارهای ماست که باعث شده موضوعات خلاقانه در حین این آموزش‌ها مطرح و اجرا شود. ما این برنامه‌ها و طرح‌های درمانی را از طریق برگزاری کارگاه‌های مختلف به معلمان و والدین هم آموزش می‌دهیم.

● **رضایی:** تهیه کارت‌هایی برای حضور دانش‌آموزان کلاس اول جهت ترغیب آن‌ها. من در این کارت‌ها روزهای حضور خودم ـ در مدرسه را ثبت می‌کنم و هر دانش‌آموزی که مراجعه می‌کند پشت کارت او امضا می‌شود و آن را به عنوان تشویق در نمره درس برنامه‌ریزی‌اش اثر می‌دهم. جز این، استفاده از ورزش یوگا را داریم که برای کاهش اضطراب، به کمک مربی یوگا این ورزش را طی چند جلسه به شکل گروهی انجام دادیم. البته قبل و بعد از این جلسات، به کمک تستِ اضطراب میزان اضطراب دانش‌آموزان را بررسی و با هم مقایسه کردم و با کاهش چشم‌گیر اضطراب آن‌ها بعد از تمرینات یوگا روبه‌رو شدم.

● کادر مدرسه در همکاری با مشاور چه نقشی دارند؟ مشاور چگونه می‌تواند همکاری آن‌ها را جلب کند؟

زارعی: مشاوران با تسهیل جریان رشد همه جانبهٔ فرد، آموزش مهارت‌های زندگی فردی ـ اجتماعی، کاهش و حذف موانع رشد، خودشناسی و محیط‌شناسی و ارائه سایر خدمات یاورانهٔ روان‌شناختی در مدارس نقش بسیار حساسی دارند. عمده‌ترین اهدافی که می‌توان از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره به آن‌ها دست‌یافت عبارتند از:

الف: رشد و توسعهٔ قوای فکری و معنوی و عقلی دانش‌آموزان از طریق پیشرفت‌دادن آن‌ها در کسب مهارت‌های مطالعه، راهنمایی آن‌ها برای انتخاب رشته‌های تحصیلی، و ترغیب دانش‌آموزان برای بهره‌برداری خوش‌بینانه و خلاقانه از نیروی خود.

ب. رشد و توسعهٔ مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای دانش‌آموز، از طریق کمک به او تا از توانایی‌ها و علائق حرفه‌ای خود آگاه شود، از موقعیت‌ها و فرصت‌های استخدامی و شغلی جامعه مطلع شود، بالاخره براساس شناخت خود و فرصت‌های حرفه‌ای، به توسعه و پیشرفت در حرفه و شغل خود بپردازد و طرح‌ها و تصمیمات خود را مؤثر سازد.

ج: رشد و توسعه شخصیت دانش‌آموز، از طریق کمک به او تا برای خود به‌عنوان عضوی از جامعه احترام قائل شود و در ایجاد روابط و مناسبات متقابل دارای شایستگی شود. همچنین همکاری با معلمان در تدارک محیط سالم و مساعد در کلاس تا به رشد روانی دانش‌آموزان کمک شود و بالاخره ارتباط با والدین دانش‌آموز به منظور ایجاد شناخت رفتارهای طبیعی و نیازمندی‌های روانی نوجوان.

د. نقش مشاور در امور تحصیلی، از طریق تقویت پایهٔ تحصیلی دانش‌آموزان ضعیف، در مورد چنین دانش‌آموزانی مشاور باید برای فراگیری دروس پایه، برای دانش‌آموز از، همان نقطه‌ای که ضعف دارد برنامه‌ریزی کند و با کمک خانواده ضعف او را جبران کند.

● نقش مشاوران در تأمین بهداشت روانی دانش‌آموزان

ـ مهم‌ترین فعالیت‌های عملی که مشاوران می‌توانند در تأمین بهداشت روانی دانش‌آموزان انجام دهند عبارت است از:

۱. شناخت محدودیت‌های روانی، فیزیکی دانش‌آموزان

۲. ایجاد ارتباط صحیح و اصولی بین دانش‌آموزان و اولیای مدرسه

۳. فراهم آوردن فرصت مناسب برای دانش‌آموزان به منظور خودشناسی و یادگیری روش‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری

۴. مصاحبه‌های فردی با دانش‌آموزان برای شناخت مشکلات و راهنمایی آن‌ها

۵. برگزاری جلسات مشاورهٔ فردی و گروهی با دانش‌آموزانی که مشکلات تحصیلی و خانوادگی و شخصی دارند.

۶. تشویق دانش‌آموزان به همکاری‌های اجتماعی

۷. ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌های خانه و مدرسه به منظور بهبود وضعیت تحصیلی و رفتارهای دانش‌آموزان

۸. برگزاری جلسات مستمر بحث و گفت‌وگو با دانش‌آموزان و تلاش در جهت حل مسائل و مشکلات آنان

۹. تشکیل جلسات مشاوره با خانواده‌ها و یاری دادن والدین برای رفع مشکلات دانش‌آموزان به شیوه‌ای درست

۱۰. ارزیابی نیازها و بررسی مشکلات دانش‌آموزان در زمینه مسائل شخصی، خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی، اخلاقی و انضباطی

۱۱. تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی در زمینه‌های رشدی و پیشگیری و درمان مشکلات

۱۲. همکاری با معلمان و کمک به آنان در حل و فصل مشکلات دانش‌آموزان و شرکت در شوراهای مدرسه

۱۳. انطباق دادن دانش‌آموزان با محیط مدرسه، معلم و دروس و ایجاد انگیزه‌های مناسب برای درس خواندن و عدم احساس ناتوانی در موارد شکست تحصیلی

● **رضایی:** دبیران با بچه‌ها خیلی بیشتر در ارتباط هستند و حالات روحی و رفتاری آن‌ها را بهتر می‌توانند زیر نظر داشته باشند. همین‌طور، مشکلات درسی آنان نیز ابتدا از طریق دبیران مشخص می‌شود، کادر اجرایی به‌خصوص معاونت‌ها با اطلاع‌رسانی به موقع به‌خصوص در رابطه با غیبت‌های دانش‌آموزان و رفتارهای خارج از عرف آن‌ها می‌توانند به مشاور یاری دهند. شرکت در جلسه شورای دبیران، حضور در بین آن‌ها در زنگ‌های تفریح، روحیه مثبت و جمع‌گرا داشتن و آماده همکاری بودن در هر لحظه همهٔ این‌ها می‌تواند ارتباط مشاور با کادر مدرسه را تقویت کند.

● در فرایند مشاوره نقش خانواده چیست و ارتباط با خانواده چگونه برقرار می‌شود؟

● **باصری:** باید گفت این امر هنر مشاور است، اگر بتواند آن را به کار بندد. به میزان تعداد دانش‌آموزان مدرسه و تفاوت‌های فردی در آن‌ها؛ در خانواده‌های آن‌ها نیز تنوع و تفاوت‌های شاخص وجود دارد و این امر می‌طلبد که مشاور در زمینهٔ خانواده هم مطالعاتی داشته باشد و با مهارت‌های ارتباطی مناسب خود خانواده‌ها را به مشارکت بیشتر دعوت و تشویق نماید. با تشکیل جلسات عمومی و شرکت در جلساتی که از طرف مدرسه تشکیل می‌شود و همچنین تشکیل جلسات اختصاصی برای هر پایهٔ تحصیلی به‌صورت جداگانه و دسته‌بندی و طبقه‌بندی موضوعات، خواهد توانست به اهداف مشاوره‌ای خود نزدیک‌تر شود و به آن‌ها تحقق بخشد. او باید با زمان‌بندی مناسب برای جلسات، از هدر رفتن وقت جلوگیری کند بدین معنی که جلسات با اولیا را در زمان مناسب برگزار کند تا خانواده‌ها از این جلسات بهره کافی ببرند.

● **زارعی:** هر مسئله‌ای که بتواند روند رشد آموزشی یا پرورشی دانش‌آموز را افزایش دهد باید با خانواده در میان گذاشته شود. این مسائل عبارتند از: مسائل آموزشی دانش‌آموز (راه‌های انگیزشی جهت ادامه تحصیل، گوشزد کردن مسائل رفتاری در صورت مشاهده رفتارهای غیرعادی و دیدن علائم که از خانواده با جامعه نشئت گرفته باشد.) ـ مسائل دوران بلوغ (آگاهی دادن به خانواده و دانش‌آموز و... از طریق دعوت‌نامه)

برنامه‌ریزی در طول سال تحصیلی و تعیین وقت حضوری برای والدین، دادن شماره تلفن مستقیم به خانواده و...

ـ **رضایی:** تا زمانی که دانش‌آموز در معرض خطر قرار نگرفته راز داری امر مهمی است، و هر نوع اطلاع‌رسانی به خانواده بهتر است با نظر خود دانش‌آموز باشد. در مواقعی که نیاز به کمک اولیاست حتماً دانش‌آموز باید در جریان قرار گیرد. و از پنهان‌کاری خودداری شود، به کمک نامه، تلفن و یا جلسات عمومی که با حضور والدین تشکیل می‌شود می‌توان اعتماد آن‌ها را جهت همکاری جلب نمود.

● مشکلات عمده دانش‌آموزان در حال حاضر چیست؟

● **رضایی:**

۱: آسیب‌های نوپدید مانند اینترنت، استفاده از گوشی‌های موبایل، حضور در دنیای مجازی، مثل واتساپ، و وایبر و....

۲: استرس و اضطراب؛

۳: دوستی با جنس مخالف؛

ـ ۴: نگرانی از آینده و رقابت در موفقیت، که این امر دانش‌آموزان را به خودخواهی سوق می‌دهد نه دگرخواهی؛

● **زارعی:** به‌طورکلی مشکلات در سه حوزه طبقه‌بندی می‌شود:

۱. حوزهٔ روان‌شناختی، شامل:
ـ تندخویی و تحریک‌پذیری، ـ از دست دادن علاقه، ـ احساس بی‌ارزش‌بودن، ـ عدم تمرکز در فعالیت‌ها، بی‌انگیزه بودن برای زندگی، ـ عدم اعتماد به‌نفس، ـ عدم آگاهی نسبت به تغییرات دوران بلوغ، ـ عدم آگاهی برای برقراری رابطه با جنس متفاوت و...

۲. حوزهٔ روابط خانوادگی شامل:
ـ خشونت، تبعیض، محدودیت مطلق، آزادی مطلق، تربیت عاطفی، روحیهٔ عدم درک منطقی، خودشیفتگی، اجتماعی نبودن، خودنمایی، پایین بودن عزت‌نفس، انتظارات غیرواقعی و...

۳. حوزهٔ آسیب‌های اجتماعی، شامل:
ـ اینترنت، ماهواره، روابط با جنس متفاوت (مخالف) و رسانه‌های بیگانه و...

● با تشکر از حضورتان در این میزگرد!